

СТАНОВИЩЕ

от

проф. Мони Ешуа Алмалех, д.н. Нов български университет, департамент „Нова българистика“, 2.1. Филология (04.05.11. Общо и сравнително езиковедие (приложна лингвистика)), дипломи № 29615 от ВАК/25.03.2005 г. и № 24453 от ВАК/30.07.2007 г.

за

за дисертационен труд „Граждански ценности в българската детско-юношеска литература (1878 - 1918)“ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ в докторска програма „Теория и история на литературата“, в професионално направление 2.1. Филология с кандидат доц. д-р Огняна Атанасова Георгиева-Тенева за заемане на академична степен „доктор на науките“ в ПН 2.1. Филология. Становището се изготвя в изпълнение на заповед на Ректора на НБУ № 3-РК-182/24.03.2022 г. и решение на Академичния съвет на НБУ 07/22.03.2022 г.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Смятам, че изследваният набор от проблеми са значими не само в изследвания период, но и днес. Всъщност, става дума за два големи проблема – единият е качеството на детско-юношеската българска литература, а другият е темата за застъпените граждански ценности в този клас литература. И ако днес ние имаме коренно различна ситуация с наличието огромна преводна литература, на филми и интернет комуникация, то изследвания период, 1878 – 1918 г., може да бъде съотнесен към голямата тема за строителството и строителите на България. Към тях се наслагват оценките за художествените качества и за степента на комуникативната сила на този клас литература. Не случайно и първата глава в дисертацията се занимава с „Прагматика на гражданството в лирическото слово“. Това е ключов казус, като се има предвид и утвърденото мнение на Юрий Лотман, че поезията е на най-високото място при вторичните знакови системи, базирани на естествения език.

2. Обосноваване на целите и задачите в дисертационния труд.

В този контекст целите и задачите на дисертационния труд са ключови поради сложността на проблематиката. Авторката се е справила елегантно с представянето на целите и задачите. Какво имам предвид? Целият текст е изграден според изискванията за жанра „дисертация“ Ако читателят търси в съдържанието „Цели и задачи“, окуражен от прецизното формулиране на „Предмет“ и „Обект“, няма да открие такова подзаглавие. Целите и задачите са елегантно поднесени в подзаглавието „Обхват на изследванието“. Лично аз намирам добро основание за такова представяне, защото трудът е изпълнен с интердисциплинарна методика, налагаща се от много широкия обхват на подобектите, на анализите и интерпретациите.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

В труда се използват широкоспектърни методи. Литературоведската терминология и подходи (напр. Персонажната система) са общи за литературата и насочени към спецификата на детската литература. Педагогическата и дидактична оптика също присъства в труда. В широкоспектърния фокус на авторката важно място заема също социалната и комуникативната проблематика.

В работата се използват методологически и теоретични постановки на автори от областта на философската херменевтика и хуманитарната мисъл (Пол Рикъор) както и от философията на езика (Джон Остин). Това прави изследването методологически широкоспектърно.

Извън ползваните научни източници, в които водещ е трудът проф. Светлана Стойчева, текстът е доказателство, че авторката владее декларирания изследователски инструментариум - анализ, интерпретация, съпоставяне, културологичен подход, описание и междутекстовост. Много положително качество на труда е неговата интердисциплинарност. Той може се класифицира като езикови и литературни изследвания, но и като Теория на литературата.

Качество на работата е, че разглежда детската литература като процес, който е с пикове и спадове: „Процесът на преминаване от дидактично към естетическо въздействие не е равномерно-постъпателен, нито е необратим.“

Друго качество е, че авторката намира и посочва общото между литературата и детската литература: „детско-юношеската поезия е частен случай“.

Връзката, която авторката намира в териториите на посланията на ценности между нейния обект и съвременността намирам за положително качество.

Намирам за стойностна способността да се различават различни тенденции в творчеството и те да бъдат лакмус за процесите в социално-менталното пространство: „Двете тенденции, наред с всичко друго, са израз на синхронното съзряване на гражданското и на естетическото съзнание.“

Затова смятам, че широкият обхват на обектите и проблематиката съответства на избраната методология и методика на изследване и поставената цел. Нещо повече, тук искам да посоча и една цел, която надхвърля дисертационно мотивираните цели, задачи, методи и подходи. Авторката във всички свои публикации през годините всъщност демонстрира високата цел да издигне на високо научно-хуманитарно равнище подходите и методите за третиране на детско-юношеската литература. Смятам, че тази голяма и необявена експлицитно цел, е постигната успешно от доц. Огняна Георгиева-Танева.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.

Напълно се солидаризирам с изброени седем основни приноси, които авторката посочва в автореферата. Намирам, все пак, че най-важен принос е именно издигането на високо научно-хуманитарно равнище третирането на детско-юношеската литература. Този принос става още по стойностен, по мое мнение, защото авторката не само не отрича, а стъпва върху направеното досега в тематиката, подхода и методологията от проф. Светлана Стойчева. Това е не просто академично етично, а е начин да се надгражда и усъвършенства академичността.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Публикациите по темата са седем. Четири от тях са публикувани в Издателската къща „Проф. Петко Венедиков“. Основната специализация на това издателство е за юридическа и правна литература, стартирайки от преиздаването на наследството на изтъкнатия юрист Петко Венедиков, професор по римско и гражданско право. Изданията се подвизават в он-лайн книжарницата Academia books. Това издателството си е извоювало име на достойно за академично издателство, макар че не е част от структурата на конкретен университет.

Настоящата дисертация е публикувана като монография от това издателство. Една статия е в академичното списание *Български език и литература*, една монография – в

„Сѣпа-Инфома“, и една статия – в сборника „130 години немско образование в Русе“ от русенското издателство „Лени-Ан“, в което публикуват преподаватели от Русенския университет „Ангел Кънчев“.

Мога да обобщя, че не само тези седем, посочени от авторката издания, но и книгата, издание на Нов български университет, *Литературното образование в гражданска перспектива (VIII-XII клас)*, демонстрират десетилетния интерес на доц. Огняна Георгиева-Тенева към обекта и предмета на представената дисертация.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Достатъчно голяма част от публикациите на авторката са от 2020 и 2021 години. Не може да се очаква голям масив от цитирания на нейните трудове.

Мога да посоча още достойнства на работата по отношение на съдържанието, демонстриращи ерудицията на авторката.

7. Мнения, препоръки и бележки.

Искам да изтъкна изрядното познаване и построяване на работата според формата на жанра дисертация.

Авторефератът напълно съответства на ръкописа.

Аз нямам сериозни критически бележки и препоръки. Интересно би било доц. Тенева да сподели причините за разместване на две глави в публикувания монографичен текст спрямо представената в департамента дисертация. Става дума за Трета и Четвърта глава.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

С оглед на гореизложеното смятам, че трудът на доц. д-р Огняна Георгиева-Тенева напълно отговаря на изискванията за придобиване на академична степен „доктор на науките“ в професионално направление 2.1. Филология, и предлагам допускането му до избор от Академичния съвет на НБУ.

Дата 18.06.2022 г.

Подпис

проф. Мони Алмалех, д.н.